

การสื่อสารของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดกลาง
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

นางสาวอรนุช เมฆาวิบูลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

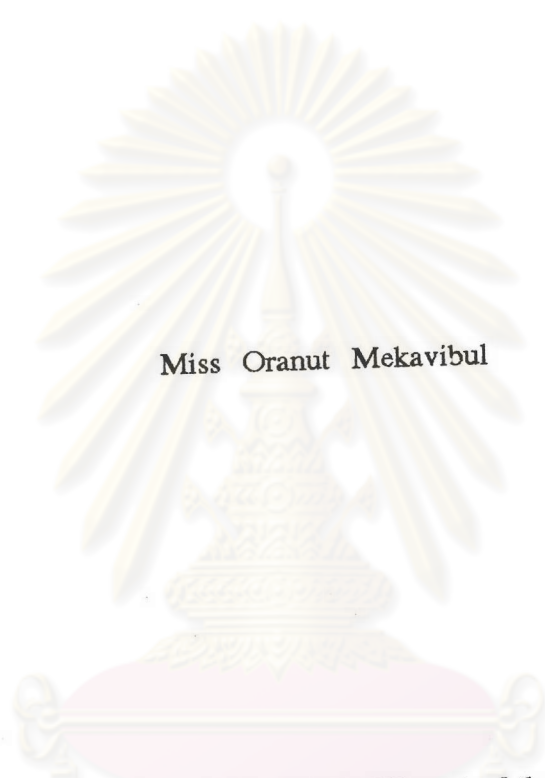
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-892-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMMUNICATION OF ADMINISTRATORS AND LIBRARY
STAFF IN CENTRAL LIBRARIES OF PRIVATE
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Miss Oranut Mekavibul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-635-892-8

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

อรนุช เมฆาวินุทธ์ : การสื่อสารของผู้บริหารและผูปฏิบัติงานในห้องสมุดกลางสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
(COMMUNICATION OF ADMINISTRATORS AND LIBRARY STAFF IN CENTRAL LIBRARIES
OF PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ชลัษฏ์พร เหมะรัชตะ, 148 หน้า.
ISBN 974-635-892-8

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทิศทาง รูปแบบ ชนิดของข่าวสาร และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร
ผูปฏิบัติงานสารนิเทศ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ที่มีต่อทิศทาง รูปแบบ และชนิดของข่าวสารที่สื่อสารในห้องสมุดกลางสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน

ผลการวิจัยพบว่า ในเรื่องทิศทางการสื่อสาร การสื่อสารจากบนลงล่างใช้รูปแบบไม่เป็นทางการด้วยวาจาเป็น
จำนวนสูงสุด การสื่อสารจากล่างขึ้นบนใช้รูปแบบเป็นทางการด้วยวาจาเป็นจำนวนสูงสุด การสื่อสารในแนวนอนใช้รูปแบบ
เป็นทางการด้วยวาจาและ ไม่เป็นทางการด้วยวาจาเป็นจำนวนสูงสุดเช่นเดียวกัน

ชนิดของข่าวสารที่ผู้บริหาร ผูปฏิบัติงานสารนิเทศ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ใช้ในการสื่อสารเป็นจำนวนสูงสุด
นั้น เป็นข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานภายในห้องสมุด ข่าวสารเกี่ยวกับวงการบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และ
ข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ผูปฏิบัติงานสารนิเทศ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่มีต่อทิศทาง รูปแบบ
และชนิดของข่าวสาร พบว่ามีความแตกต่างกันเป็นบางส่วน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
..... บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
สาขาวิชา
2539
ปีการศึกษา

ลายมือชื่อนิติ อรนุช เมฆาวินุทธ์.
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ชลัษฏ์พร เหมะรัชตะ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C610360 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
KEY WORD: COMMUNICATION / ADMINISTRATORS / LIBRARY STAFF / PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

ORANUT MEKAVIBUL : COMMUNICATION OF ADMINISTRATORS AND LIBRARY STAFF IN CENTRAL LIBRARIES OF PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. THESIS

ADVISOR : ASSO. PROF. CHALAI PORN HEMARAJATA. 148 pp. ISBN 974-635-892-8

The objectives of this research are to study the direction, the form, the type of information and also to compare the opinions of the administrators, the information workers, and the library staff towards the direction, the form and the type of information communicated in central libraries of private higher education institutions.

The results of this research concerning direction of communication are as follows: in downward, the form mostly used is verbal informal communication; in upward, the form mostly used is verbal formal communication; and in horizontal, the form mostly used is verbal formal as well as verbal informal communications.

The types of information mostly used by the administrators, the information workers and the library staff are: the information of library management, the information of library and information science and also the information within university/college.

By comparing the opinions of the administrators, the information workers and the library staff towards the direction, the form, and the type of information, it is found that some parts of the result are different.

ภาควิชา..... บรรณารักษศาสตร์
..... บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
สาขาวิชา.....
2539
ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิติ..... อ. น. เมทวิบูล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อ. น. เมทวิบูล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ชลัษฏพร
เหมะรัชตะ อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น
ต่างๆ ในการวิจัย รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณพิมล กุลบุญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ และอาจารย์จินดารัตน์ เบอรพันธุ์ ผู้เป็นประธานและกรรมการ
ตรวจงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ด้านเอกสาร
ประกอบการวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์ศรีอร เจนประภาพงศ์ และอาจารย์ตรีรัตน์ มหาทรัพย์
อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ผู้เป็นเพื่อนและน้องที่คอยให้
กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดมา

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และพี่สาวที่ให้กำลังใจ รวมทั้งบุคคล
ต่างๆ และเพื่อนๆ รุ่น C6 ที่คอยช่วยเหลือ และกระตุ้นให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะทำงานนี้ให้
สำเร็จ

อรนุช เมฆาวิบูลย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	3
สมมติฐาน	4
ตัวแปร	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
คำอธิบายศัพท์	8
2. ปรัชญาวรรณกรรม	10
ความหมายของการสื่อสารในองค์กร	10
ความสำคัญของการสื่อสารในองค์กร	12
กระบวนการการสื่อสาร	14
รูปแบบของการสื่อสาร	15
การสื่อสารแบบเป็นทางการ	15
การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ	16

บทที่	หน้า
ทิศทางของการสื่อสาร	18
การสื่อสารในแนวดิ่ง	18
การสื่อสารจากบนลงล่าง	18
การสื่อสารจากล่างขึ้นบน	19
การสื่อสารในแนวนอน	20
ชนิดของข่าวสาร	21
โครงสร้างการบริหารงานของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
งานวิจัยต่างประเทศ	25
งานวิจัยในประเทศ	27
3. วิธีดำเนินงานวิจัย	29
การเลือกกลุ่มประชากร	29
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล	32
การวิเคราะห์ข้อมูล	33
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	34
ข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางและรูปแบบของการสื่อสาร	42
ข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของข่าวสารที่สื่อสารในห้องสมุด	51
ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานสารนิเทศ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ที่มีต่อทิศทางของการสื่อสาร รูปแบบของการสื่อสาร และชนิดของ ข่าวสารที่สื่อสารในห้องสมุด	63
การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานสารนิเทศ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ที่มีต่อทิศทางของการสื่อสาร รูปแบบของการ สื่อสาร และชนิดของข่าวสารที่สื่อสารในห้องสมุด	82

บทที่	หน้า
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	94
สรุปผลการวิจัย	94
อภิปรายผล	105
ข้อเสนอแนะ	109
แนวทางการวิจัยในอนาคต	109
รายการอ้างอิง	110
ภาคผนวก	115
ประวัติผู้เขียน	148

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ลักษณะและจำนวนของบุคลากร 30
2	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและรับคืนมา 35
3	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม 37
4	ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน 39
5	วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม 41
6	รูปแบบและวิธีการที่ผู้ปฏิบัติงานสารนิเทศใช้ในการสื่อสารจากบนลงล่าง ระหว่างผู้บริหารกับผู้บังคับบัญชา และผู้ปฏิบัติงานสารนิเทศ กับ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 44
7	รูปแบบและวิธีการที่ผู้ปฏิบัติงานสารนิเทศใช้ในการสื่อสารจากล่างขึ้นบน ระหว่างผู้ปฏิบัติงานสารนิเทศกับผู้บังคับบัญชา และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด กับ ผู้บังคับบัญชา 47
8	รูปแบบและวิธีการที่ผู้ปฏิบัติงานสารนิเทศใช้ในการสื่อสารในแนวนอน ระหว่างผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานสารนิเทศ และ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด กับ เพื่อนร่วมงาน 50
9	ชนิดของข่าวสารที่ผู้บริหารสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน 53
10	ชนิดของข่าวสารที่ผู้ปฏิบัติงานสารนิเทศสื่อสารกับ ผู้บังคับบัญชา และ เพื่อนร่วมงาน 57
11	ชนิดของข่าวสารที่เจ้าหน้าที่ห้องสมุดสื่อสารกับ ผู้บังคับบัญชา และ เพื่อนร่วมงาน 61
12	ความคิดเห็นต่อทิศทางของการสื่อสาร 66
13	ความคิดเห็นต่อรูปแบบของการสื่อสาร 72
14	ความคิดเห็นต่อชนิดของข่าวสาร 80
15	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานสารนิเทศ และเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดต่อทิศทางของการสื่อสาร 84

ตารางที่	หน้า
16	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานสารนิเทศ และเจ้าหน้าที่ ห้องสมุด ต่อรูปแบบของการสื่อสาร 88
17	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานสารนิเทศ และเจ้าหน้าที่ ห้องสมุด ต่อชนิดของข่าวสาร 92

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย